

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

ALAPITOTTA: JÓZAN MIKLÓS

A budapesti unitárius templom-ház.
Felszentelve 1890 október hó 26-án.

(Egykoru felvétel)

Ötven éve

lesz f. évi október 26-án annak, hogy Koháry-utcai templomunk Isten dicsőségére és az ember szolgálatára ünnepélyesen felszenteltetett. A közörmű és lelkesedés hangjai mellett, erre az alkalomra sokan jöttek fel erdélyi Híveink közül, akik a templom építéséhez filléreikkel olyan szívesen hozzájárultak. A magyarországi részek is méltóképpen voltak képviselve. Angol hitrokonaink üdvözlését a Társulat akkori titkára, Jerson Henrik úr tolmácsolta; kíséretében volt Miss Florence Hill és Miss Lucy Tagart, aki még az abszolút korszak idejéből ismerte egyházunk válságos helyzetét s azon boldog emlékü atyjával együtt segíteni igyekezett s érdeklődését holta napjáig fenntartotta.

A m. kir. kormányt a templomszentelési ünnepen gróf Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselte.

Itt voltam én is, polgárdii buzgó híveim társaságában, mint a dunántúli leányegyház segédlelkésze és a felekezeti iskola tanítója.

Hajós János, dr. Kálnoki Bedő Albert és Székely Ferenc gondnokaink vezetése mellett egy tekintélyes Kebli Tanács, amelyben Jakab Elek történetírónk is helyet foglalt, mindent megtett, hogy a várva-várt és nagy gonddal előkészített ünnep minden tekintetben sikerüljön s az azon résztvevők egy soha el nem múló emlékekkel gazdagon térjenek vissza a maguk munkakörébe, a saját otthonukba.

Derzsy Károly, a budapesti gyülekezet legelső lelkésze, aki a szervezés munkáját odaadó hűséggel végezte, nagy lelki örömmel mutatta be az Urnak házáat buzgó imája és emelkedett szellemű prédikációja során. A koronát erre a gyönyörű alkotásra, amely eleitől fogva gondoskodása tárgyát képezte, néhai b. e. püspökünk, Ferencz József tette föl prófétai kenetével és jövőbelátó szent meggyőződéssel.

Az Urasztalánál Péterfy Dénes kolozsvári lelkész hirdette a megigazulás ígét, a testvérelkek örömteljes találkozásán, ahol egyek valánk a hit-, remény és szeretet áldásainak élvezetében.

A tervező művész, Pecz Samu műegyetemi tanár, valóban boldog lehetett, hogy a főváros által adományozott szép telken, a három utcára néző unitárius palotában — ha mindjárt a II. emeleten is — szerencsésen el tudta helyezni a mi kis templomunkat.

Azóta hosszú évsor született. De reméljük Isten után, hogy ez a drága Istenháza egy újabb 50 évig — új köntösben — tovább szolgálhatja, és szolgálja is; eredeti rendeltetését, a mi örökkévaló egy igaz Istenünknek dicsőségét, és híveinknek lelki üdvösségét. Ugy legyen!

Józan Miklós.

Akik kimaradtak...

Vajjon melyik könnyebb dolog: örülni az örvendezőkkel, vagy sírni a sírókkal? — tette fel a kérdést egykor kolozsvári bölcshallgató professzorom. Az osztály egyhangú válasza ez volt: örülni az örvendezőkkel. A bölcshallgató azonban ezzel szemben azt tartotta, hogy sokkal könnyebb sírni a sírókkal.

Hogy mennyire igaza volt, azt azután az életben én sokszor tapasztaltam. Sokkal könnyebb meglévő örömünk birtokában az örömből kimaradottakkal szemben részvétet mutatni, mint saját bánatunkat feledve, a fölött örvendezni, hogy másnak legalább jobb sorsa van, mint nekünk. Nagy önzetlenség kell ahhoz, szinte emberfeletti, hogy valaki akkor is örvendezni tudjon mások szerencséje felett, mikor szíve fáj. Sokkal könnyebb ma nekünk szabadságunk birtokában, nagy örömünkben az örömből kimaradottakkal szemben részvétet mutatni és sorsuk felett könnyet ejteni, mint nekik nagy bánatukról megfeledkezve azon örvendezni, hogy mi legalább szabadok vagyunk. Helyzetük azé az emberéhez hasonló, aki előtt épp abban a pillanatban csapódott be a siralomház ajtója, amikor már ott tartott, hogy kilépjen rajta: a többiek kijutottak, ő benn rekedt. A kiszabadultaknak könnyű a bennrekedtek felett szánakozni, a bennrekedteknek azonban nagyon nehéz a kiszabadultak szabadsága felett ujjongani.

Az is igaz aztán, hogy mindig könnyebb annak, aki a tanácsot adja, mint annak, aki azt kapja. De ha már mégis tanácsot kell adni, az örömből kimaradottaknak senki jobb tanácsot nem adhat, mint amit a Miniszterelnök úr adott. Államfő ajkáról bölcsebb és erélyesebb beszéd még soha el nem hangzott, mint az, amelyet Kormányzó Urunk szeptember 15-én Kolozsvár főterén mondott. Vegye tudomásul mindenki, hogy Isten után egy erős és bátor nemzet örökösök, mint testvér, az örömből egyelőre kimaradottak sorsa felett. Senki se bánthatja őket büntetlenül. Istennek van elég irgalma, hogy előbb-utóbb az ő örömeiket is meg hozza; a magyar nemzetnek van elég ereje, hogy őket

további bántásoktól megoltalmazza. Sorsuk nem reménytelen!

Főméltóságú Kormányzóné Urasszonyunk felhívására „Erdélyért” most megmozdult a nemzet szíve: 4800 lelkes úriasszony járja gyűjtőívvel Budapest házait. Drága kincs a szabadság. Hálálja meg szabadságát Istennek most is és ezután is minden adadanó alkalommal mindenki azzal, hogy „Erdélyért” bőkezűen adakozik. Ha mindenét odaadja is, akkor se ad senki túlsokat, mert a szabadság mindennél többet ér.

„Erdély” azonban nemcsak az örvendezőket, hanem az örömből egyidőre kimaradottakat is jelenti. A mi lelkünkben Erdélyt megsztani nem lehet. Szívünk szeretetének nincs, nem lehet határa. Isten oltotta szívünkbe a sorsközösség érzetét. Örömrünk nem teljes, sőt szívünk fáj és még éjszakai álmunk sem lehet nyugodt addig, amíg mindenki, aki magyarnak született, nem élhet mindenütt szabad, ember-séges életet.

A mi imádságunkból s a jó Isten szeretetéből egy magyar ember sem maradt ki.

Dr. Csiki Gábor.

MULTUNK

János Zsigmond emlékünnepe.

A budapesti Dávid Ferenc Egylet rendezi meg a 345. sz. János Zsigmond cserkészesapat bevonásával egyházunk emlékünnepeit, melyen a Duna-Tiszamente unitáriussága hódol Magyarország választott királya és Erdély első fejedelme emlékezte előtt, születése négyszázados évfordulóján.

Az emlékünnepeken **P. Szentmártoni Kálmán**, a kolozsvári unitárius kollégium tb. igazgatója, a Keresztény Magvető társszerkesztője, **János Zsigmond** életrajzának írója tart emlékbeszédet. Minden biztonnal olyan képet rajzol majd az egyetlen unitárius magyar királyról, amelyik elhumályosítja azokat a megjegyzéseket, melyeket nem egészen elfogulatlan bírálói legutóbb is tettek, de még ők is el kell ismerjék, „hogya a János Zsigmond uralkodásának ideje alatti Erdély volt az, amelynek a több keresztény vallás egyidőben egymás mellett való élése lehetőségét Európában először és az egész Európában uralkodó vallási ellentétek korában aránylag legmegnyugtatóbban sikerült kialakítania.”

Az emlékünnepeken **dr. báró Daniel Gábor** elnök mond megnyitót, **Józsa Miklós** püspöki vikáriusunk pedig előadja „Négyszáz év em-

léke” c. alkalmi ódáját, mely a nagy fejedelem emlékezetét idézi.

Az ünnepélyt követően a lelkesi irodán a Dávid Ferenc Egylet választmányának ülést tart, melynek tárgya az erdélyi kapcsolatok felvételének kérdése.

Az Unitárius Nőszövetség ugyancsak az ünnepélyt követően a gyülekezeti teremben teaestélyt rendez, melynek tiszta jövedelmét a Kormányzó Ur Ő Főméltósága hitvese legmagasabb védnöksége alatt álló „Erdélyért” akcióra ajánlotta fel.

HŐSÖK, EMBEREK

Bartók Géza 1886—1940.

A Duna-Tiszamenti Unitárius Egyházkör elnöksége mély fájdalommal jelenti, hogy a dunántúli körzet missziós lelkipásztora, a mi szerelmes barátunk és szolgatársunk, **Bartók Géza**, az egyházkör közügyigazgatója, községe társadalmának — felekezeti különbség nélkül — lelkes vezére, Polgárdiban (Fejér megye) hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése 1940. október 9-én (szerdán) d. e. 11 órakor lesz a polgárdii unitárius imaházban. Onnan kísérik ki utolsó útjára az unitárius temetőbe. Budapest, 1940. október 7. „Áldott az Igaznak emlékezte!”

Sírján a szeretet virágai még nem hervadtak el. Emlékezte még itt él közöttünk. Munkásságáról és életéről lapunk jövő számában adunk beszámolót.

SZEMLE

Unitáriusok szolgálata a hazatért ország részben.

Az öröm ünnepe után megkezdődtek a doigos hétköznapiak. A hazatért ország részben mindennapi munkájában unitárius híveink is kiveszik részüket. A napilapok sajtójelentéseiből s a rádió közleményeiből nevetek olvasunk és hallunk, s ezek közül említünk meg egynéhányat, akik egyházunk hívei közé tartoznak.

A bevonulás rendjén Máramaroszigeten **Székely Ákos** egyházi tanácsos, Szászrégenben **Fülöp Zoltán** vadadi lelkész, Sepsiszentgyörgyön **dr. Kovács Lajos** lelkész üdvözölték a bevonuló honvédséget s beszédeiket a rádió a magyar közönséghez továbbította. Azt az értesülést kaptuk, hogy a székelyudvarhelyi és székelykeresztúri bevonulások közvetítése technikai akadályok miatt maradt el.

A kolozsvári rendőrség vezetését **Kelemen Béla** rendőrfőkapitány-helyettes budapesti gondnokunk vette

át. A Magyar Nemzeti Bank kolozsvári kirendeltségénél dolgozik *dr. Benczédi László* főellenőr, budapesti presbiterünk. A kolozsvári ítélőtábla szervezési munkálatait *id. dr. Mikó Imre* egyházi tanácsosra bízták, a marosvásárhelyi törvényszék szervezését *dr. György József* volt országgyűlési képviselő, egyházi tanácsos vezeti.

A katonai közigazgatás tartamára az egyik kolozsvári közjegyzői kerület vezetését *dr. Ferencz József* egyházi tanácsos, v. iskolai felügyelő gondnokra bízták. A kolozsvári fiú kereskedelmi középiskolai igazgató teendői ellátását *Vaska Dezső* egyházi tanácsos, nyugdíjintézeti előadóra bízták.

A kolozsvári menekültügyi hivatal élelmezési osztályának vezetését *dr. Fikker János* teol. dékánunk vállalta.

Marosvásárhelyen *dr. Simándi Tamás*, táblabíró, budapesti presbiterünk végzi az igazságügyi intézmények megszervezésének fontos munkáját.

A kolozsvári egyetem orvoskari intézeteinek átvételénél és beszerzésénél fontos feladat jutott *dr. Gyergyay Árpád* kolozsvári iskolai felügyelő gondnokunknak.

A kultuszminisztérium által felállított közoktatásügyi tanács tagjai közé egyházunk részéről *dr. Kiss Elek* egyházi főjegyző, *Kelemen Lajos* történettudós, egyházköri felügyelő gondnok, *Gálffy Zsigmond*, a kolozsvári kollégium igazgatója és *ifj. dr. Mikó Imre* egyházi tanácsos, volt román parlamenti képviselő nyertek kinevezést.

KRÓNIKA

Unitárius képviselők a magyar parlamentben

Az erdélyrészi képviselők között négy unitáriust ért a kitüntetés, hogy az erdélyi politikai vezetők jelölése és a kormányelnök bizalma alapján meghívást nyertek a magyar országgyűlés képviselőházába.

Botár István ősi torockói család sarja, aki a háború utáni nemzedék sorában dolgozott. Szobrászművész Kolozsvárott. Az erdélyi magyarságnak értékes szolgálatokat tett. A kolozsvári unitárius Kollégium egykori jeles tanulója.

Dr. György József volt magyar törvényszéki bíró, aki a román uralom idején hazament kis birtokára Iklandra, s mint saját földjén szántó-vető kigazda, a marosmegyei magyarság bizalmából több ízben képviselő volt a román parlamentben. Egyházi főtanácsunknak tagja.

Dr. ifj. Mikó Imre a fiatal erdélyi nemzedék nagytudású tagja, megválasztott román parlamenti képviselő, az egykori Népközösség bukaresti irodájának főtitkára, a kisebbségi

kérdés fiatal tudósa, akinek e tárgykörben több értékes dolgozata jelent meg. Egyházi tanácsos, tagja az Egyházi Képviselő Tanácsnak is.

Dr. Székely Ákos mármaroszigeti ügyvéd, földbirtokos, volt vármegyei főtisztviselő, a mármarosmegyei magyarság politikai vezére, egyházi tanácsos.

Tudomásunk szerint a javaslatba hozottak között szerepelt még két értékes unitárius emberünk, akik nem kerültek be a behívottak közé. *Dr. Fikker János* teol. dékán, a fiatal lelkész-nemzedék vezető tagja, a gr. Bethlen György vezetése alatti Magyar Párt fiataljai egyik vezetője és *Szabó István* homoródszentpáli kigazda, szövetkezeti vezető, egyházi tanácsos.

A magyar parlament tagjai közül még unitárius vallású *Sütő Gyula* nyilaskeresztes párti képviselő, aki az egyik lajstromos budapesti kerületben csak nemrégiben jutott mandátumhoz. A képviselőházi almanach adatai szerint unitárius vallású a szociáldemokrata párt egyik régi képviselője, *Malasiés Géza*, aki azonban nem adófizető tagja a budapesti egyházközösségnek.

TALÁLKOZÓ

A Duna-Tiszamenti Unitárius Egyházkör közgyűlése október 18-án d.e. 9 órakor a Koháry-utcai templomban.

Október 18-án d. e. 9 órakor tartja közgyűlését a Duna-Tiszamenti unitárius egyházkör, Budapesten, a Koháry-utcai templomban. A közgyűlést Istentisztelet vezeti be, melyen a lelkészi szolgálatot *Nagy Sándor* kocsordi és *Szent-Iványi Sándor* budapesti lelkészek végzik, ősi szokás szerint ez alkalommal mutatkoznak be az egyházkörben azok a lelkészek, akik munkájukat csak rövid idő óta végzik az egyházkör területén. A kántori szolgálatot *Nagy Sándor* budapesti kántor végzi.

Az Unitárius Értesítő múlt számában megjelent tárgysorozat feltünteti azokat a szokásos tárgyakat, melyekkel az egyházkör közgyűlése foglalkozni fog. Mindnyájunk érdeklődésének központjában áll a tárgysorozatnak az a pontja, mely az esedékes egyházköri választásokat rendeli el. Az egyházkör háromtagú elnökségéből csak *dr. vitéz Kozma György* egyházköri felügyelő gondnokunk megbízatása marad meg a közgyűlés utánra, s melléje kell az egyházköri esperes és a második egyházköri felügyelő gondnok személyeiben olyan társakat állítani, akik a megváltozott körülmények között, az ősi egyházi főhatóság felügyelete alatt irányítsák a kilencedik unitárius egyházkör életét.

Gálfalvy Sámuel, a székelykeresztúri gimnázium tb. igazgatója, egyházi tanácsos, hosszú szenvedés után elhunyt. Érdemes munkásságát lapunk legközelebbi számában részletesen méltatjuk. Emlékezetét kegyelettel őrizzük.

Nadler Alice és Imreh Dénes szeptember 28-án házasságot kötöttek. A Missziós Ház templomában dr. Csiki Gábor lelkész kérte Isten áldását a fiatal unitárius házaspárra.

Székely Gyula gyakorló lelkész-növendék, volt marosújvári s. lelkész, ötödik tanulmányi évét itt Budapesten tölti el. Szeretettel köszöntjük körünkben.

Az Unitárius Egyházi Zenekar, mely az elmúlt évben, karácsony másodnapján oly szép sikerrel mutatkozott be a Koháry-utcai templomban, ismét megkezdí működését. Kérjük unitárius híveinket, ha vonós hangszeren játszani tudnak, jelentkezzenek a zenekarban való részvétel végett Szent-Iványi Sándor lelkésznel, a Zenekar ügyvezető elnökénél (V., Koháry-utca 4. Telefon: 319—875). Zenekarunk egyúttal hegedű-tanfolyamot is szervezett. H. Kelt-scha Nándor, több évtizedes kitűnő zene-pedagógiai multtal rendelkező hegedűművész, a Zenekar karnagya, oktatásra elvállal kezdő és haladó növendékeket igen mérsékelt tandíjért. Kérjük híveinket, pártolják ezt a hegedű-tanfolyamot, mert ezzel a Zenekart s ezen át az unitárius zene ügyét segítik. Jelentkezni szintén Szent-Iványi Sándor lelkésznel lehet.

— **A francia protestantizmus**, mely a világháború után mintegy egymillió lelket számlált, most megapadt, mert az elszász-lotharingiai evangélikus gyülekezetek hazatértek a német evangélikus egyházba. A francia protestantizmus megmaradt tömegei most majdnem kivétel nélkül a kálvinizmushoz tartozónak vallják magukat.

— **Az anglikán államegyháznak** 322 püspöke van az egész világon. Lelkészei tanulmánycseréi révén a protestáns és görög keleti egyházakkal tartottak szoros kapcsolatot. Az utóbbi években élénk csere volt a román orthodox egyházzal is.

Előszó

**Józan Miklós: „A fejedelem és papja”
c. könyvéhez.**

Az unitárius közönségnek régi óhajta volt, hogy Józan Miklós püspöki vikáriusnak beszédeiből, verseiből, írásaiból egy csokorra valót összegyűjtve olvashasson és azokból meríthessen lelki örömet.

Az olvasó közönség ezen vágyát elégíti ki a budapesti Egyházközség lapja: az Unitárius Értesítő, azzal, hogy János Zsigmond, dicső emlékű fejedelemünk születésének négyszázados évfordulója alkalmából összegyűjtötte Józan Miklós beszédei, költeményei és írásai közül azokat, amelyek a nagy fejedelem és papja — egyházalapító püspökünk: Dávid Ferenc személyével, életével és munkájával foglalkoznak.

Az egyházi beszédek, tanulmányok és költemények érző szívről, mély tudásról és megfontolt ítélőképességről tesznek tanubizonyságot. Józan Miklós több, mint 40 esztendő közéleti munkája nyitott könyvként áll mindannyiunk előtt. — páratlan munkabírása, sokoldalú hazai és külföldi missziós munkája, majd az egyháztörténetíró tollán talál megérdemelt méltatást, — lelkes, unitárius szellemben kifejtett egyházvezetői munkája nélkül a régi csonkaországi unitárius élet nem bontakozhatott volna ki oly eredményesen, mint ahogy annak az utolsó évtizedekben tanui voltunk.

Ebben a kötetben ízeletét adunk azokból a munkákból, amelyek egy részét már szószékről, vagy egyházi ülések, ünneplések alkalmával hallottunk Józan Miklós ajkáról, esetleg olvastunk is, de amelyek így összegyűjtve alakítják ki azt a képet, amelyből Józan Miklós személyisége bontakozik ki.

A kötet címét — a szerző engedelmével — Dr. Boros György ny. unitárius püspök egyik, régebben megjelent tanulmányából választottuk, — a kötet sajtó alá rendezését az Unitárius Értesítő szerkesztője: Ferencz József központi missziói lelkész végezte.

Az olvasót szeretettel köszöntjük, — a beszédek, költemények és írások megalkotóját és műveit pedig szívünkhöz közel érezzük.

Budapest, 1940. október havában.

Dr. Kozma Jenő

a budapesti unitárius egyházközség gondnoka.

A fűzött példányok ára kettő pengő, a vászonkötéses finom papírra nyomott példányoké négy pengő.

Az új világrendezés és az európai protestantizmus.

Az új világrendezés a gyakorlatban is nagy változást hozott létre s jelentős eltolódások történtek az európai protestantizmus terén. Dr. Th. Heckel berlini püspök, a Deutsche Evangelische Kirche külügyi osztályának a vezetője, amikor hivatalát 1936-ban átvette, megnyitó beszédében még arról szól, hogy több mint kétezer külföldi uralom alatt élő német protestáns gyülekezet sorsának irányítása tétetett le kezei közé. Ma büszke örömmel számolhat be a hazatértekről, akiknek számát több mint egymilliókétszázézer lélekre becsüljük. A meggyarapodott német biralomba a következő területek német protestáns egyházai tértek haza, legnagyobb részük a lutheri reformáció hívei. Ausztria: ref. 13.525, luth. 258.871; Danzig: luth. 222.818; Memelvidék: luth. 128.000; Szudéta-vidék: 124.000; lengyel uralom alól szilézia területéről: ref. és luth. 40.000; Posen vidékéről: 224.286; a franciaországi Elzász és Lotharingia egyházai: ref. 50.000, luth. 237.056; együtt: 1.174.556 lélek. Továbbá számszerint ki nem mutatható tömeggel gyarapodott a német protestantizmus a baltikumból, az északolasz földről, valamint az orosz uralom alá került volt lengyel és román, galíciai, bukovinai és besszarábiai területekről hazaköltöztetett németekkel, akiknek számát az egyes hírforrások 80.000—100.000 lélekre becsülik.

A volt „Cseh-Szlovákia” hatalmasra felfújta és a cseh nemzeti propaganda szolgálatában kihasználta protestantizmusa, mely szerves egységet sohasem is képezett, az államtákolmány felbomlásakor visszatért ősi egyházteteihez. A Szudétaföld protestánsai a német, az elrabolt felvidéki és kárpátaljai protestánsok a magyar anyaegyházakhoz tértek vissza. Az önállósult Szlovákia lutheránus egyházát mintegy 300.000 lélekre becsüljük. A cseh-morva protektorátus területén a cseh egyház (746.289) és a cseh testvérek egyháza (252.177) maradt néhány kisebb egyházi alakulat mellett, lélekszámuk mintegy egymillió. A lengyel főkormányzóság területén ma kb. 510.000 nagyrészen lutheránus lengyel él.

A francia protestantizmus elveszti az 1918-ban odacsatolt elzászi és lotharingiai protestantizmust a világhírű strassburgi teológiai fakultással s lélekszáma ezzel lecsökken mintegy félmillió lélekre. A megmaradó francia protestantizmus nagyrészen a kálvini reformáció híve.

Az európai protestantizmus egyelőre elve-

szettnek kell tekintse a protestáns együttműködés szempontjából azt a mintegy kétmilliószázézer protestánst, akik az új rendezésnek következtében szovjetország uralom alá jutottak. Egyelőre igen kétséges sorsukban az alábbi egyházak osztoznak. Észt luth. 895.232, lett luth. 1.055.167, litván luth. 67.000, a wilna- és stanislawowkörnyéki volt lengyel protestánsok kb. 50.000 s néhány gyülekezet a volt román bukovinai és besszarábiai területről. Együtt: 2.067.399. Számukból azonban le kell számítani a hazatelepített német protestánsokat. Sorsukra egyelőre ma csak az a hírlapi közlemény vet szomorú fényt, mely arról számol be, hogy a velünk testvér észt nép tartui lutheránus teológiai fakultását bezárták, mert célkitűzései ellentétben állottak a nép törvényeivel.

A számszerű adatokat prof. Hinderer: Handbuch der Kirchen c. hivatalos adatok alapján egybeállított sematizmusa utolsó — 1930. évi — kiadása alapján közöltük.

Az egyes egyházi erőviszonyok eltolódása mellett azonban az új világrendezés más változást is hoz. Az angol-francia egyeduralom a protestantizmus nemzetközi szervezeteiben szűnőben van s annak helyét a ma még megosztott német protestantizmus fogja elfoglalni. A német protestantizmus sorsát azonban a hivatalos egyház szervei intézik, elsősorban a Kirchliches Ausenamt útján s így ha a magyar protestantizmus valóban el akarja foglalni méltó helyét, akkor a változott helyzet következményeit ezen a téren is le kell vonnia. Ha aláírjuk azt, amit az angol és francia protestantizmus felé, húsz esztendőn keresztül mindig csak a fürge cseh megnyilatkozások után szaladgáló magyar protestáns külpolitikái sikertelenségről írnak, akkor arra is reá kell mutatnunk, hogy a skandináv államok protestantizmusa és nemkülönben a holland, kevés, de világos jelből következtethetően, a megváltozott helyzet következményeit már levonta, annak dacára, hogy húsz éven át ők is az angol-francia politikai protestantizmus kedvelt gyermekei közé tartoztak.

A magyar protestantizmus, mely most az erdélyi végek hazatért protestánsaival megnagyobbodott, sokat kösznhet a német protestantizmusnak, mely a német megújhódással egyidejűleg szintén megújhódott. Hisszük, hogy Isten kegyelme nehéz harcai után dicsőséges feladatokra fogja elhívni Luther Márton népét, akiknek, mint egykoron, ma is a wittenbergi vártemplom kapujára szegzett tételekkel kell az európai protestantizmus számára megmutatni az Utat, az útban az Igazságot és az igazságban az Életet.

Ferencz József.

Protestáns napok.

A Bethlen Gábor Szövetség az idén szűkebb keretek között rendezi meg a protestáns napokat, melyek félárú felutazási kedvezményt biztosítanak az ünnepség látogatóinak.

Az okt. 31-i vigadói főünnepélyen a bevezető imát József Miklós püspöki vikáriusunk mondja. A megnyitót dr. Tasnádi Nagy András, a Képviselőház elnöke, az ünnepi beszédet dr. Tavaszi Sándor, kolozsvári ref. teol. tanár tartja.

Október 31-én d. e. 11 órakor rádió közvetített Isteniszteletünkön a Koháry-utcai templomból dr. Kiss Elek, kolozsvári unitárius teológiai tanár, egyházi főjegyző végzi a szolgálatot. A Misszió Ház templomában este 6 órakor tartandó vallásos ünnepélyen Gvidó Béla budapesti presbiterünk, a Katona Ujság h. szerkesztője tart előadást, a zárszót Gombos Sámuel, a Brassai Sámuel Ifjúsági Egyesület vezetőségi tagja mondja.

A középiskolás és egyetemi hallgatók konferenciás előadásaiba is bekapcsolódik ifjúságunk.

BESZÁMOLÓ

Egyházunk vezetői Budapesten.

Egyházunk központi tisztviselői közül az elmúlt napokban többen jártak Budapesten. A m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszternél tartott felekezeti értekezleten dr. Kiss Elek egyházi főjegyző elnökléte alatt dr. Mikó Lőrinc egyházi titkár és dr. Fikler János teológiai akadémiai dékán vett részt.

Ugyancsak hivatalos tárgyalást folytattak Budapesten Úrmösi József püspöki titkár és dr. Szathmáry János jogtanácsos.

Ezt az alkalmat azért jegyezzük fel, mert most első ízben jelentek meg húsz esztendő után kolozsvári egyházi központunk vezetői hivatalos tárgyaláson a magyar fővárosban. Egyúttal magánjellegű látogatást tettek budapesti egyházi vezető embereinknél is.

Egyúttal örömmel jegyezzük fel, hogy hónapok óta betegeskedő Dr. Varga Béla püspökünk állapotában javulás állt be, s a napokban ismét megjelent hivatalában.

Az Emerson Guild ismét megkezdte angol nyelvtanfolyamait és társalgással, valamint műsorral egybekötött teáit. A nyelvtanfolyamokat minden szerdán és pénteken tartják, 7-8-ig kezdők, 6-7-ig haladók részére a tanácsteremben (V., Koháry-u. 4. jobbra I. emelet) és Szent-Iványi Sándor lelkész lakásán az erős haladók részére szintén szerdán és pénteken 7-8-ig. A nyelvtanfolyam szegénysorsú, szorgalmas unitárius növendékek számára díjtalan.

Unitárius Nőszövetség.

Kedves Asszonytestvéreim! Első köszöntésünk szálljon Erdély felé! Szívből üdvözljük szeretett nőtestvéreinket, s arra kérjük a Mindenhatót, hogy minél előbb minden unitárius hittestvérünk testvéri közösségben élhessen együtt.

Az elmúlt héten megindult a gyűjtés „Erdélyért”. Mi unitárius asszonyok is bekapcsolódtunk a közös munkába. Miután úgy láttuk, hogy ez évben nehezebbek a viszonyok s még nagyobb a szükség a segítő kézre, Nőegyletünk Teaestélyt rendez október 18-án a Misszió Ház gyülekezeti termében. Előzőleg 6 órakor a templomban János Zsigmond emlékünnepelet rendez a Dávid Ferenc Egylet. Nagyon kérjük hittestvéreinket, jelenjenek meg minél nagyobb számban a templomban, s utána teaestélyünkön. Mutassuk meg, ha Erdélyről van szó, akkor senki nem marad otthon. Azt szeretnénk, ha annyian lennénk, hogy el sem férnénk a mi gyülekezeti termünkben. Teajegy ára 1 P.

Október 14-én d. u. 5 órakor Nőszövetségi gyűlést tartunk Koháry-u. otthonunkban. Kérjük minél több asszonytestvérünk megjelenését, hogy a teajegyeket eladásra kioszthassuk. *Cukrot* minden vendégünk lehetőleg hozzon magával teaestélyünkre. Aki teheti, sós és édes sütemény adományát juttassa el 18-án d. u. 4 óráig a Misszió Házba.

A hideg beálltával november közepe felé meleg ruha, kabát és kötött gyapjú holmikat, esetleg elálló édes sütemény szeretetsomagokat szeretnénk juttatni Erdélybe testvéreinknek, akik nélkülöznek az otthon melegét, s azoknak, akik bár visszatértek hozzánk, de szűkölködnek nehéz napjaikban.

Adakozzunk szívünk egész melegével. A jókedvű adakozót szereti az Ur!

vitéz Nyiredy Gézané.

HIVATALOS RÉSZ

457—1940. szám.

Meghívó.

A budapesti unitárius egyházközség 1940. október 27-én (vasárnap) délelőtt 12 órakor a templomban

Rendkívüli Közgyűlést

tart, melyre összes Híveinket és barátainkat szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1940. október 10.

Dr. Kozma Jenő s. k.
gondnok.

József Miklós s. k.
lelkész-elnök.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyvhitelesítő. 3. Emlékezés a templom felszentelésének 50-ik évfordulóján. 4. Javaslat a templom belsejének 1941. év folyamán leendő renoválására. 5. Indítványok (írásban — előre!).

Istentiszteleti sorrend 1940. november hónapban.

H O L	Velyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	3,17,24	d. e. 9.	Szent-Iványi S.
" "	R 10	" "	Barabás István
" "	3, 17	d. e. 11	Barabás István
" "	10, 24	" "	Józan Miklós
IS, Hörges Endre-u. 3. (Misszióház)	3, 10	d. e. 10	dr. Csiki Gábor
(Rákos-utca)	17, 24	" "	Ferencz József
" "	4	e. te 8	Székely Gyula
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prot. Imaház	3	d. u. 4.	dr. Csiki Gábor
" " "	17	" "	Ferencz József
C) Pestkörnyéken:			
Csepel	10	d. e. 9	Pethő István
Kispest	3, 17	" "	Pethő István
Pestszenterzsébet	24	" "	Pethő István
Pestszentlőrinc	3, 10, 17	d. e. 11	Pethő István
Unitárius templom	24	" "	Pethő István
D) Vidéken:			
Debrecen,	3	d. e. 10	Józan Miklós
Dunapataj	3, 10, 24	d. e. 10. du. 3	Kereki Gábor
Győr ref. templom. . .	17	d. e. 11	Józan Miklós
Miskolc evang. templom	17	" "	dr. Csiki Gábor
Polgárdi unit. templom	17	" "	Kereki Gábor

Az egyházköri közgyűlés alkalmával október 18-án délelőtt 9 órakor Budapesten, a Koháry-utcai templomban tartandó Istentiszteleten imádkozik Nagy Sándor kocsordi lelkész, prédikál Szent-Iványi Sándor budapesti vallásoktató lelkész, teol. m. tanár, kántor Nagy Sándor Budapest.

MÁTÉ ERNŐ könyvnyomdája
Budapest, VIII., József-u. 61
Telefon: 13-92-59.

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Felölős szerkesztő és kiadó: Ferencz József
Társszerkesztő: Szent-Iványi Sándor

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 117-529.

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egy évre 4.— P.

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

Nyomatott Máté Ernő könyvnyomdájában, Budapest, VIII., József-utca 61. — Telefon: 1-392-59.

Póké János

szobafestő és mázolómester
munkát vállal

V., Koháry-u. 4. — T.: 110-671

ÜVEG és porcellán szaküzlet

Bp. IV., Párisi-u. 2. (Váci-u. sarok)

T: 384-289. MÁTÉ ZOLTÁN

ÜRMÖSSY ÉS EÖRDÖGH

Férfi és női szövetek, selymek, siffon és
vászonárúk. Esőkabátok. Szőnyegárúk.

IV., Petőfi Sándor-u. 3. az udvarban

UNITÁRIUS KÖNYVTÁR ÉS IRATMISSZIÓ

V., KOHÁRY-U. 4. I. E. 8.

nyitva kedden d. e. 10-1, esütörtökön délután
4-6 és vasárnap délelőtt 10-1/2 órák között.

Ima és énekesköny-
vek, tankönyvek.

A unitárius közösségi gondolat
hordozója

az „UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ”

1940 évi előfizetési díját szives-
kedjük mielőbb befizetni.

Utánaküldés kizárva!

Uj cím: